

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО РЕКОМЕНДАЦІЙ ОЕСР

Касперович Юлія Володимирівна,
кандидат економічних наук

Поширення практик оптимізації оподаткування з використанням офшорних юрисдикцій з другої половини ХХ ст. зумовило необхідність становлення системи контролю трансфертного ціноутворення (*дали* – ТЦ) на глобальному рівні. У статті виявлено та досліджено три етапи еволюції нормативно-правового забезпечення ТЦ в Україні впродовж 2013–2015 рр. у частині фінансово-економічних аспектів. Метою статті є розроблення тактичних напрямів удосконалення механізму ТЦ відповідно до поточної редакції Рекомендацій ОЕСР з ТЦ, а також окреслення стратегічних напрямів підвищення ефективності й модернізації контролю ТЦ відповідно до плану дій *BEPS* на середньострокову перспективу. До тактичних заходів розвитку ТЦ в Україні віднесено укладення договорів про попереднє узгодження цін; розвиток ТЦ у несировинних сферах вітчизняної економіки; вдосконалення механізмів міжнародного обміну інформацією в цілях оподаткування; створення прозорого публічного ринку фінансової звітності тощо. Систематизовано основні тенденції та напрями розвитку ТЦ на міжнародному рівні. На основі аналізу експорту товарів з України в географічному розрізі зроблено висновок, що започаткування контролю ТЦ сприяло його зниженню через низькоподаткові (офшорні) юрисдикції. Розвиток ТЦ має стратегічне значення для підвищення прозорості національної економіки та справедливості податкової системи в контексті євроінтеграції.

Ключові слова: податки, податок на прибуток підприємств, трансфертне ціноутворення, офшори, контрольовані операції, міжнародний обмін інформацією, ОЕСР, ЄС, ООН.

KASPEROVICH JULIA

THE DIRECTIONS OF THE TRANSFER PRICING MECHANISM IMPROVEMENT UNDER THE OECD GUIDELINES.

The expansion of tax optimization by using offshore jurisdictions in the second half of the XX century necessitated the transfer pricing control system (TP) establishment globally. The article revealed and investigated three stages of the TP law base evolution in Ukraine during 2013–2015 years in terms of financial and economic aspects. The aim of article is developing tactical directions of TP mechanism improvement according to the current edition of the OECD Guidelines on TP and outlining the strategic directions of efficiency increasing and modernization TP control under BEPS action plan for the medium term. Tactical actions of TR development in Ukraine includes prior agreement of prices; TP development in non-resource areas of the national economy; improvement at international information exchange mechanisms for tax purposes; creating a transparent public market of financial statements. The main trends and directions of TP development at international level are systematized. On the basis of export analysis from Ukraine in the geographical breakdown concluded that TP control launching has contributed to its reduction through low-tax (offshore) jurisdictions. TP development has a strategic importance for the increasing national economy transparency and tax system fairness in the context of European integration.

Keywords: taxes, corporate income tax, transfer pricing, offshore, controlled operations, international exchange of information, OECD, EU, UN.

Зростання обсягів міжнародної торгівлі та поширення практик оптимізації оподаткування при використанні офшорних юрисдикцій з другої половини ХХ ст. зумовило необхідність становлення системи контролю трансфертного ціноутворення (*дали* – ТЦ) на глобальному рівні. Співвідношення зовнішньоторговельного обігу до ВВП України дає підставу дійти висновку про відкритий – експортоорієнтований та імпортозалежний – характер розвитку національної економіки. Зниження обсягів експортної валютної виручки, в т. ч. через анексію Криму та окупацію промислових регіонів Донбасу в

2014 р. стало однією з причин розгортання девальваційно-інфляційних процесів у першій половині 2015 року. Відновлення та розвиток вітчизняного експортного потенціалу є стратегічним завданням для зміцнення фінансово-економічної безпеки. Необхідність та актуальність контролю ТЦ для України слід відзначати з кількох причин. По-перше, ТЦ важливе для справедливого визначення податкової бази та наповнення бюджету. По-друге – є засобом протидії нелегальному відпливу капіталу з країни. По-третє, сприяє отриманню адекватних валютних експортних надходжень для збереження ва-

лютно-курсової стабільності. Тому контроль ТЦ є важливим для зміцнення бюджетно-податкової та грошово-кредитної безпеки зокрема.

Розвиток контролю ТЦ на глобальному рівні відбувається під егідою міжнародних організацій – ОЕСР [1–4], ЄС [5] та ООН [6]. Питання ТЦ в Україні ґрунтовно досліджували А. Алексєєва [7], Д. Гетманцев, Л. Врублевська [8], Т. Єфименко, О. Іванов [9], К. Карпушин, М. Кучерявенко, М. Мішин [10], В. Новицький [11], Я. Романчук [8], Т. Скоромцова, О. Смірнова, А. Соколовська, Л. Тарангул, Т. Тищук [9], І. Чуфаров [12], К. Швабій та ін.

Контроль ТЦ в Україні започатковано з 2013 року. Упродовж наступних років він залишатиметься сферою оподаткування, що найбільш динамічно розвивається. Водночас законодавча та нормативно-правова основа, зокрема в частині порогу контрольованих операцій та штрафних фінансових санкцій, нерідко формується без належного економічного обґрунтування. Наукове осмислення напрямів удосконалення ТЦ має випереджати практику.

Метою статті є розроблення тактичних напрямів удосконалення вітчизняного механізму ТЦ відповідно до поточної редакції Рекомендацій ОЕСР з ТЦ, а також окреслення стратегічних напрямів підвищення ефективності й модернізації контролю ТЦ в Україні відповідно до плану дій *BEPS* на середньострокову перспективу.

Глобалізація, інтенсифікація руху товарів і грошових коштів призвели до використання офшорних юрисдикцій у торговельних відносинах. Механізм побудований таким чином: компанія-резидент продає товар пов'язаній компанії-посереднику в офшор за заниженими цінами. Потім компанія-посередник перепродує товари в інші країни вже за ринковими цінами. Товар до офшорних країн фактично не переміщується. Подібний механізм дає можливість залишати основну частину прибутку в юрисдикціях, де ставка податку на прибуток підприємств істотно менша за таку ставку в країні – виробнику товару або такий податок взагалі відсутній. Унаслідок такої оптимізації бюджету країн-виробників отримували значні недонадходження податків.

Основними ініціаторами інтеграції податкових систем розвинених країн світу в частині визначення податкових зобов'язань транснаціональних компаній (*далі* – ТНК) через контроль трансфертного ціноутворення стали три найпотужніші міжнародні організації:

- Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) регулює ТЦ [1–4] з 1970-х років і на сьогодні включає 34 розвинені країни світу;

- Європейський Союз регулює ТЦ неофіційно з червня-жовтня 2002 року та офіційно з 2006 року зі створенням спеціального Спільного форуму ЄС із трансфертного ціноутворення

(*EU Joint Transfer Pricing Forum*) [5]. До складу ЄС входять 28 країн;

- Організація Об'єднаних Націй регулює ТЦ з 2009 року, коли розпочалася підготовка проекту Настанов ООН з ТЦ та їх прийняття 29 травня 2013 р. [6] На відміну від ОЕСР, яка розробляє рекомендації щодо регулювання та контролю за ТЦ насамперед для розвинених країн, ООН у своїй Наставові передусім враховує інтереси країн, що розвиваються. Положення Наставови ООН із ТЦ значною мірою базуються на положеннях Рекомендацій ОЕСР 2010 р., але не є повністю ідентичними.

Становлення ТЦ у світі базується на Рекомендаціях ОЕСР (Наставови, Керівництво або Керівні принципи, залежно від перекладу *OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations*) [1]. Водночас кожна країна має національні особливості ТЦ. Рекомендації з трансфертного ціноутворення для транснаціональних підприємств і податкових адміністрацій забезпечують керівництво із застосування принципу «витагнутої руки» (*arm's length principle* – не пов'язані, а на відстані руки), що є міжнародним стандартом з ТЦ для вартісної оцінки в цілях оподаткування транскордонних угод між асоційованими (пов'язаними) підприємствами. У глобальній економіці, де ТНК відіграють важливу роль, національні уряди прагнуть упевнитися, що оподатковуваний прибуток штучно не переміщується з юрисдикції, а податкова база в звітах до податкових органів відображає економічну діяльність у країні. Своєю чергою, для платників податків важливо обмежити економічні ризики подвійного оподаткування, які можуть виникнути в результаті суперечки між двома країнами при визначенні принципу «витагнутої руки» для транскордонних операцій з асоційованими підприємствами.

Рекомендації з ТЦ вперше було опубліковано в 1979 р. та схвалено Радою ОЕСР в оригінальній версії в 1995 р. Спираючись на досвід, набутий податковими адміністраціями та платниками податків у застосуванні принципів ТЦ, вони були доповнені додатковим керівництвом з транскордонних послуг, нематеріальних активів, домовленостей про покриття витрат і договорів про попереднє ціноутворення в 1996–1999 рр. Часткове оновлення Глави IV було здійснене у 2009 р., задля відображення останніх змін стосовно вирішення податкових спорів.

У редакції 2010 р. Глави I–III було суттєво переглянуто з додаванням нових керівних принципів щодо вибору найбільш прийнятнього методу ТЦ з урахуванням обставин справи, практичного застосування методів прибутку від операцій (метод чистої маржі й метод розподілення прибутку), виконання порівняльного аналізу. Додано нову Главу IX щодо аспектів ТЦ реструктуризації бізнесу, яка стала результатом

проекту ОЕСР та отримала значну підтримку з боку ділового співтовариства та економік країн – членів ОЕСР. Послідовні зміни було внесено до решти керівних принципів.

На сьогодні зміст Рекомендацій з ТЦ розкриває їх структуру.

Глава I: Принцип «витагнутої руки».

Глава II: Методи трансфертного ціноутворення.

Глава III: Аналіз порівнянності.

Глава IV: Адміністративні підходи до запобігання і вирішення суперечок, пов'язаних із ТЦ.

Глава V: Документація.

Глава VI: Особливості операцій з нематеріальними активами.

Глава VII: Особливості надання внутрішньогрупових послуг.

Глава VIII: Домовленості про покриття витрат.

Глава IX: Аспекти ТЦ у процесі реструктуризації бізнесу.

У Рекомендаціях детально описано методи ТЦ та наведено приклади їх застосування практикою країн ОЕСР, подано загальні аспекти економічного та функціонального аналізу контрольованих операцій, загальні підходи до проведення податкових перевірок. Різні країни ОЕСР мають різну практику щодо останніх. Процедурні відмінності можуть бути викликані такими чинниками, як система і структура податкового адміністрування, географічний розмір і населення країни, рівень вітчизняної та міжнародної торгівлі, культурно-історичні особливості (п. 4.6. Рекомендацій) [1, 158]. Характерно, що вартісних критеріїв визначення операцій контрольованими, конкретних умов визнання осіб пов'язаними, рівня штрафних фінансових санкцій та інших. Рекомендації ОЕСР з ТЦ не містять, а окреслюють лише загальні рамки. Крім Рекомендацій, ОЕСР регулярно публікує звіти, де розглядається обмін практичним досвідом податкових адміністрацій щодо підвищення ефективності, оптимізації програм ТЦ та управління ризиками для врахування інтересів ТНК і держав [2–3].

З метою встановлення відповідності принципу «витагнутої руки» умовам контрольованих операцій, що склалися між асоційованими підприємствами в комерційних та фінансових відносинах, Рекомендаціями ОЕСР регламентовано п'ять методів. До традиційних операційних методів відносять: метод порівняльної неконтрольованої ціни, метод ціни перепродажу і метод витрати плюс. Методами прибутку від операцій є такі: метод чистої маржі від операцій та метод розподілення прибутку від операцій (п. 2.1. Рекомендацій). Аналогічно вітчизняним законодавством виділено методи порівняльної неконтрольованої ціни, ціни перепродажу, «витрати плюс»; методи чистого прибутку та розподілення прибутку (пп. 39.3.1. п. 39.3. ст. 39 ПКУ).

Отже, вітчизняне законодавство повністю відповідає Рекомендаціям ОЕСР. Вибір методу ТЦ завжди націлений на визначення найбільш до речного для кожного окремого випадку (п. 2.2. Рекомендацій).

Спільний форум ЄС із ТЦ допомагає і консультує Європейську Комісію з податкових питань щодо ТЦ. У своїх висновках у березні 2015 р. Рада ЄС позитивно відзначила роботу Форуму в період з липня 2012 р. по січень 2014 р. і схвалила три звіти: про вторинні коригування, про управління ризиками ТЦ, про компенсаційні коригування. Рекомендації спрямовані переважно на уникнення подвійного оподаткування, неоподаткування та вирішення податкових спорів. Державам – членам ЄС було запропоновано якнайшвидше імплементувати рекомендації звітів [5].

Необхідно зазначити, що понад третина зовнішньоекономічних операцій з товарів та послуг відбувається поза країнами – членами ОЕСР. Інтереси та реалії країн, що розвиваються, відповідно до рівня розвитку їх потенціалу відображають переважно Настанови ООН із ТЦ. Документ приділяє особливу увагу досвіду таких країн: практичним аспектам реалізації ТЦ у Бразилії, Китаї, Індії та Південній Африці [6]. На нашу думку, для України найбільш доцільно орієнтуватися на провідний досвід ЄС та ОЕСР, враховуючи позицію ООН з ТЦ.

Трансфертне ціноутворення запроваджене в Україні у 2013 р. Можливо та доцільно виділити **три етапи законодавчого регулювання ТЦ з фінансово-економічних аспектів**.

1. Запровадження ТЦ як абсолютно нового явища у вітчизняній системі оподаткування *Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення»* від 04 липня 2013 р. № 408-VII, що набув чинності з 01 вересня 2013 р.

1.1. Внесення єдиного технічного уточнення *Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень»* від 24 жовтня 2013 р. № 657-VII, що мало принциповий фінансово-економічний характер.

У ст. 39 Податкового кодексу визначалося, що контрольованими є операції вітчизняних підприємств із резидентами – пов'язаними особами, збитковими або на спеціальних режимах оподаткування (з 2015 р. обидві норми щодо резидентів скасовано) та нерезиденти – пов'язані особи, комісіонери (лише з 2015 р.) та/або зареєстровані в низькоподаткових (офшорних) юрисдикціях. Перелік таких держав (територій), у яких ставка податку на прибуток підприємств (корпоративний податок) на 5 і більше відсоткових пунктів (!) нижча, ніж в Україні, затверджується Кабінетом Міністрів України. У першій редакції ст. 39 містилася технічно-змістовна помилка: замість словосполучення «відсоткових

пунктів» (18 відсоткова ставка податку на прибуток підприємств в Україні, тобто $18 - 5 = 13$) було слово «відсотків» ($18 \times 0,95 = 17,1$). Таким чином, перелік юрисдикцій, що був помилково й безпідставно розширений, Законом № 657-VII став обґрунтовано звуженим.

Пізніше, з 2015 р., було додано інші два критерії: держави, які не розкривають у публічному доступі інформацію про структуру власності юридичних осіб; та/або держави, з якими Україною не укладено міжнародні договори з положеннями про обмін інформацією. Окремі держави з даного переліку представлено в таблиці 1.

1.2. Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення трансфертного ціноутворення» від 13 травня 2014 р. №1260-VII змінено обсяги штрафних фінансових санкцій (табл. 2), а подання перших звітів ТЦ за 2013 р., яке мало відбутися до 1 травня 2014 р., було одноразово відтерміновано до 1 жовтня 2014 р.

Платниками податків за 2013–2014 рр. до Державної фіскальної служби загалом подано 4,4 тис. звітів про проведені контрольовані операції, в т. ч. 2,5 тис. за 2013 р. та 1,9 тис. за 2014 р. Станом на 01 вересня 2015 р. встановлено 72 платники, якими не своєчасно подано звіт або не в повному обсязі відображено такі операції. За зазначені порушення до них застосовано 15,4 млн грн штрафних санкцій. Крім того, відібрано звіти 45 платників податків, щодо яких за результатами аналізу контрольованих операцій прийматиметься остаточне рішення про проведення документальних перевірок.

За даними ДФС України, за результатами подання звітів за 2013 р. можна виділити такі особливості: кількість контрольованих операцій на внутрішньому ринку складала 82,0 %, операції ЗЕД – 18,0 %. При цьому сума контрольованих операцій на внутрішньому ринку складала лише 37,7 %, тоді як операції ЗЕД – 62,3 % (717 млрд грн). Необхідно зазначити, що за своєю природою ТЦ покликане здійснювати лише контроль ЗЕД. У розрізі кількості контрагентів внутрішній ринок налічував 3,3 тис., в операціях ЗЕД – 2,1 тис. За обсягами контрольованих операцій перші позиції посідала Греція (понад 250 млрд грн), Швейцарія (понад 100 млрд грн), Кіпр та Франція (до 100 млрд грн), РФ, США та Велика Британія (до 25 млрд грн) та ін. (до 12 млрд грн) [8].

Проаналізуємо динаміку експорту товарів з України за географічною структурою (див. табл. 1). Посткризове відновлення економіки після глобальної рецесії 2009 р. впродовж 2010–2011 рр. відзначалося бумом експорту з України до низькоподаткових (офшорних) юрисдикцій. Надалі, з 2013 р., з імплементацією законодавства про контроль ТЦ інтерес до них істотно зменшився. У 2013 р. темпи зниження експорту товарів через низькоподаткові (оф-

шорні) юрисдикції були більшими, ніж темпи зменшення експорту загалом. Характерно, що в 2014 р. спостерігається переорієнтація істотного обсягу експортних товарних потоків до Республіки Кіпр (+76,8 % до 2013 р.). Отже, можна дійти висновку, що ухвалення законодавства про контроль ТЦ вплинуло на фінансово-економічні очікування суб'єктів господарювання, зокрема зумовило оптимізацію логістики руху товарів у процесі становлення системи управління ризиками ТЦ на експортоорієнтованих підприємствах. Наступним кроком у боротьбі з виведенням капіталів з України в офшори має стати перегляд ставок у межах Конвенції про уникнення подвійного оподаткування з Кіпром. Водночас у республіці в 2015 р. анонсовано істотні зміни податкового регулювання.

2. У пакеті законодавчих ініціатив з податкової реформи наприкінці 2014 р. ст. 39 ПКУ з регулювання ТЦ було повністю переписано Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням» від 28 грудня 2014 р. №72-VIII. Основною прогресивною зміною стало зміщення акцентів від контролю звичайного рівня цін до визначення співставності умов у контрольованих операціях, виходячи з класичного принципу «витагнутої руки» (пп. 39.1.1–4 п. 39.1 ст. 39 ПКУ). Поміж іншого важливих змін зазнали критерії визнання осіб пов'язаними та операцій контрольованими з виведенням внутрішнього ринку з-під контролю ТЦ, збільшення строків перевірок та термінів позовної давності, зростання рівня штрафних фінансових санкцій за невиконання вимог законодавства (табл. 3).

3. Задля усунення недостатньо обґрунтованих ключових фінансово-економічних параметрів контролю ТЦ до ст. 39 внесено зміни Законом України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (щодо трансфертного ціноутворення)» від 15 липня 2015 р. №609-VIII.

По-перше, ним відновлено збільшення порогових показників для визнання операцій контрольованими. Ухвалене наприкінці 2014 р. зниження обсягу доходу платника податків з 50 млн грн до 20 млн грн на рік, а обсяг групи операцій понад 1 млн грн, або 3 % доходу, призвело до не виправданого зростання обсягу таких операцій у 2015 р. Означене створювало додаткове адміністративне навантаження на податкові органи та платників податків, у т. ч. на підприємства середнього та навіть малого бізнесу. На етапі становлення методології та практик контролю ТЦ, що традиційно триває в країнах упродовж 3–5 років, фіскальна служба буде фізично не спроможна проконтролювати всі операції понад 1 млн грн, а тільки найбільші. Об'єктом контролю ТЦ на сьогодні має залишатися передусім великий бізнес. З урахуванням інфляційно-девальваційних процесів на початку 2015 р.

Таблиця 1

Динаміка експорту товарів України за географічною структурою через низькоподаткові (н/п) юрисдикції в 2010–2014 рр.

Країна	Вартісні обсяги експорту, млн дол. США					Темп приросту, % до попереднього року				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Експорт, разом	50 744,3	67 594,1	67 779,8	62 305,9	53 901,7	129,5	133,2	100,3	91,9	86,5
у т.ч. основні н\п юрисдикції	5 420,0	6 562,1	7 041,3	5 866,3	5 115,1	...	121,1	107,3	83,3	87,2
Молдова	706,0	864,7	812,4	895,7	743,6	102,7	122,5	94,0	110,3	83,0
Болгарія	447,9	754,3	567,2	589,8	550,6	114,2	168,4	75,2	104,0	93,4
Грузія	520,4	650,7	534,2	527,4	488,0	131,6	125,0	82,1	98,7	92,5
Туркменістан	207,2	240,7	527,1	393,4	431,2	63,9	116,2	219,0	74,6	109,6
ОАЕ	272,8	391,6	410,2	448,5	394,9	86,2	143,6	104,7	109,3	88,1
Узбекистан	221,1	344,0	424,7	342,0	308,6	55,4	155,6	123,5	80,5	90,2
Марокко	101,8	234,0	361,6	297,7	294,8	81,4	229,9	154,5	82,3	99,0
Кіпр	159,0	173,4	159,9	160,5	283,7	121,9	109,1	92,2	100,4	176,8
Ліван	1 030,8	1 361,5	1 423,3	372,8	272,3	148,8	132,1	104,5	26,2	73,1
Швейцарія	472,1	61,8	140,7	221,1	187,4	104,5	13,1	227,6	157,1	84,8
Малайзія	96,4	165,0	125,6	191,5	132,5	208,4	171,2	76,1	152,4	69,2
Сінгапур	146,5	217,4	155,4	239,3	126,2	113,7	148,4	71,5	154,0	52,7
Віргінські о-ви (Брит.)	378,4	151,6	351,5	384,6	110,7	100,1	40,1	231,9	109,4	28,8
Киргизстан	74,2	110,7	126,4	132,6	102,5	89,0	149,1	114,2	104,9	77,4
Ірландія	4,1	12,4	74,8	120,3	69,5	102,1	305,9	601,9	160,9	57,8
Македонія	96,0	81,8	13,0	8,0	40,5	227,0	85,2	15,9	61,5	505,7
Оман	15,5	20,0	69,3	49,9	35,1	105,6	129,5	345,9	72,0	70,3
Панама	21,6	7,9	12,2	18,5	31,5	84,2	36,6	153,8	152,0	170,7
Гонконг	26,3	30,6	16,9	24,0	25,9	31,0	116,6	55,1	142,4	107,5
Катар	13,2	24,7	6,6	7,7	18,7	114,0	186,7	26,9	116,3	242,2
Люксембург	4,5	7,0	3,9	4,6	16,2	183,6	156,2	55,6	117,8	353,2
Боснія і Герцеговина	14,8	45,4	29,1	15,0	10,8	155,8	306,9	64,1	51,4	71,9
Маршаллові Острови	0,6	1,3	6,5	1,9	2,9	489,0	225,5	515,2	28,8	157,7
Сан-Маріно	0,9	1,8	1,6	2,4	2,7	32,9	196,7	88,2	150,1	110,0
Ліберія	2,6	3,6	8,8	5,6	2,5	374,1	140,2	243,9	64,0	45,3
Гібралтар	0,2	0,1	0,3	2,5	1,8	2,6	87,5	194,0	957,8	73,8
Чорногорія	3,9	2,6	5,7	1,3	1,8	803,2	68,0	216,7	22,9	138,1
Мальта	48,8	120,1	9,1	5,4	1,6	156,4	246,3	7,6	58,9	30,2
Бахрейн	2,3	3,3	1,3	7,6	1,4	1 642,5	141,4	40,8	564,5	19,1
Ліхтенштейн	0,2	3,5	0,2	0,2	1,1	125,4	1 849,4	4,9	112,6	582,7
Аруба	1,2	1,6	2,3	1,9	1,0	582,0	129,3	150,8	79,0	53,3
Беліз	4,9	6,9	184,4	3,6	0,4	114,0	140,5	2 664,3	1,9	10,1
Сейшельські Острови	2,2	0,2	1,9	1,5	0,3	2 744,2	8,5	1 038,8	78,2	19,5
Парагвай	3,3	3,5	8,2	0,9	0,1	94 505,8	106,7	231,4	11,4	9,1

Примітка: проранжовано за 2014 р. Дані за 2010–2014 рр. подано у співставному вигляді без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. У 2014 р. – дані без урахування району проведення АТО.

Джерело: складено автором на основі джерел: *Географічна* структура зовнішньої торгівлі товарами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>; *Про затвердження* переліку держав (територій), які відповідають критеріям, установленим пп. 39.2.1.2 пп. 39.2.1 п. 39.2 ст. 39 Податкового кодексу України : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 р. № 449-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua>

Таблиця 2

Граничні вартісні критерії визнання операцій контрольованими в межах ТЦ (за відповідний календарний/податковий/звітний рік Згідно зі ст. 39 Податкового кодексу України)

Закон від 04.07.2013 р. №408-VII пп. 39.2.1.4.	Закон від 28.12.2014 р. №72-VIII пп. 39.2.1.7.	Закон від 15.07.2015 р. №609-VIII пп. 39.2.1.7.
загальна сума здійснених операцій платника податків з кожним контрагентом ≥ 50 млн грн (без ПДВ);	загальний обсяг доходу платника податків та/або його пов'язаних осіб від усіх видів діяльності > 20 млн грн	річний дохід платника податків від будь-якої діяльності > 50 млн грн (за вирахуванням непрямих податків)
	та одночасно	та одночасно
	обсяг групи таких господарських операцій платника податків та/або його пов'язаних осіб з одним контрагентом > 1 млн грн (без ПДВ), або 3 % доходу	обсяг таких господарських операцій платника податків з кожним контрагентом > 5 млн грн (за вирахуванням непрямих податків).

Таблиця 3

Розмір фінансових санкцій за порушення законодавства з ТЦ (згідно з п. 120.3. ст. 120 Податкового кодексу України)

Вид порушення	Закон від 04.07.2013 р. №408-VII	Закон від 13.05.2014 р. №1260-VII	Закон від 28.12.2014 р. №72-VIII	Закон від 15.07.2015 р. №609-VIII
Неподання (несвоєчасне подання) звіту про КО	5 % загальної суми КО	100 МЗП	100 МЗП	300 МЗП
Недекларування КО у звіті	Не визначено	Не визначено	5 % суми КО	1 % суми КО, але не більше 300 МЗП за всі незадекларовані КО
Неподання документації	100 МЗП	10 МЗП	3 % суми КО щодо яких не було подано документацію, але не більше ніж 200 МЗП	Так само

Примітка: МЗП – мінімальна заробітна плата, встановлена законом на 1 січня податкового (звітного) року (на 01.01.2015 р. – 1 218 грн; з 01.12.2015 р. – 1 378 грн).

Примітка: Штрафні санкції за помилки, допущені під час розрахунку грошових зобов'язань відповідно до норм ст. 39 ПКУ за період з 1 вересня 2013 р. по 31 грудня 2014 р., застосовуються в розмірі 1 гривня за кожне порушення (п. 20 підрозділу 10 розділу XX ПКУ).

економічно обґрунтованим стало відновлене збільшення розміру обсягу загального доходу платника з 20 млн грн до 50 млн грн з одночасним збільшенням порогу визнання операцій контрольованими з 1 млн грн до 5 млн грн (див. табл. 2) Втім, на нашу думку, навіть такий поріг є низьким та може бути підвищений надалі до 10 млн грн.

По-друге, Законом №609-VIII гармонізовано розмір штрафних санкцій за порушення законодавства з ТЦ. Напередодні ухвалення Закону невиключення окремих контрольованих операцій (*дали* – КО) у звіт потенційно передбачало більшу відповідальність (5 % суми) платника податків, ніж неподання такого звіту взагалі (100 МЗП). Оновлений розмір, що є більш фінансово-економічно доцільним та логічно обґрунтованим, наведено в таблиці 3.

По-третє, у частині фінансово-економічних новацій відбулося остаточне виведення ПДВ зі сфери контролю ТЦ як логічний крок після виведення внутрішнього ринку з-під контролю ТЦ, здійснено уточнення вимог щодо аналізу експортно-імпортних операцій з біржовими то-

варами, цін під державним регулюванням тощо. До тексту Податкового кодексу повернуто раніше вилучений алгоритм розрахунку фінансових показників, що використовуються для 2–5-го методів ТЦ для встановлення дотримання принципу «витягнутої руки»: валова рентабельність (собівартості), чиста рентабельність (витрат), рентабельність операційних витрат, активів та капіталу.

Таким чином, наявна система державного регулювання ТЦ постійно вдосконалюється, усуваються суперечності та відбувається конкретизація норм, що позитивно впливає на забезпечення реалізації податкової політики з урахуванням міжнародного досвіду та оптимального поєднання фіскальної та регулюючої функції оподаткування.

Упродовж 2014–2015 рр. система контролю ТЦ стикається з такими складними практичними питаннями [8]:

- коливання курсу валют при здійсненні експортно-імпортних операцій;
- контроль операцій через ВЕЗ «Крим». Взаємовідносини між особами, які мають податкову

адресу на території ВЕЗ «Крим», є контрольованими операціями згідно зі ст. 39 Податкового кодексу України (п. 5.2. ст. 5 Закону України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України» від 12 серпня 2014 р. № 1636-VII);

- закінчення з 2015 р. періоду дії штрафних санкцій (див. табл. 3).

Контроль ТЦ із 2013 р. пройшов в Україні період свого становлення. Триває його поступальний еволюційний розвиток. Нормативно-правове забезпечення (можливо, за виключенням окремих юридичних тонкощів) на сьогодні загалом відповідає найліпшій світовій практиці. Водночас для реалізації законодавства необхідно практично вдосконалити механізм ТЦ завдяки таким тактичним заходам.

1. Після набутого досвіду камеральних перевірок податковими органами розпочинатиметься проведення виїзних перевірок платників податків із ТЦ упродовж 2015 р. Адміністративні підходи до запобігання і вирішення суперечок у процесі ТЦ мають національні особливості та відрізняються в країнах ОЕСР.

2. Започаткування практики укладення договорів про попереднє узгодження цін у контрольованих операціях між великим платником податків та фіскальною службою. Означене сприятиме спрощенню дотримання правил ТЦ, полегшить управління ризиками, розширить можливості податкового планування, дотримання справедливості та однозначності підходу для платників податків, а також контролю ТЦ з боку податкових органів. Порядок попереднього узгодження цін у контрольованих операціях, за результатами якого укладаються договори, має затверджуватися Кабінетом Міністрів України. Податкові органи матимуть додаткове адміністративне навантаження, тому, на нашу думку, доцільно встановити економічно обґрунтовану плату за їх оформлення.

Згідно з Рекомендаціями ОЕСР передбачено можливість укладання договору про (попереднє) ціноутворення між платниками податків та податковим органом. Угода відносно контрольованих операцій заздалегідь визначає відповідний перелік критеріїв (наприклад, метод ТЦ, порівнювані об'єкти й належні для цього коригування, критичні припущення щодо майбутніх подій) для визначення трансфертного ціноутворення для зазначених операцій на визначений період часу. Договір про (попереднє) ціноутворення може бути одностороннім із залученням податкової служби та платника податків або багатостороннім, який включатиме домовленість між двома або більше податковими службами різних країн.

Попереднє узгодження цін у контрольованих операціях передбачено п. 39.6. ст. 39 ПКУ. Великий платник податків має право звернутися до податкового органу із заявою про попереднє

узгодження цін у контрольованих операціях. Узгодження є процедурою між ВПП та податковим органом, під час якої узгоджуються критерії для визначення умов, що відповідають принципу «витагнутої руки», для деяких майбутніх контрольованих операцій на обмежений строк на підставі договору. Предметом узгодження можуть бути види та/або перелік товарів (робіт, послуг), методи ТЦ або їх комбінація, перелік джерел інформації для аналізу, строк тощо. За результатами попереднього узгодження цін у контрольованих операціях укладається договір, який підписується керівником великого платника податків або його уповноваженою особою та керівником податкового органу.

Договори можуть мати односторонній (платник податків – податковий орган), двосторонній (ПП – ПО України – ПО іншої держави) та багатосторонній (ПП – ПО України – ПО інших держав) характер. Останні два укладаються за умови наявності міжнародного договору (конвенції) про уникнення подвійного оподаткування між Україною і такою державою – іншою стороною контрольованої зовнішньоекономічної операції. У разі дотримання умов договору про узгодження цін контролюючі органи не мають права приймати рішення про донарахування податкових зобов'язань, штрафів, пені стосовно контрольованих операцій, які є предметом договору про попереднє узгодження цін.

3. Розвиток прозорого та сучасного національного біржового ринку в Україні, який покликаний сприяти обґрунтованості застосування т.зв. шостого методу визначення цін за біржовими котируваннями для спрощення обґрунтованості ТЦ.

4. Поліпшення інформаційно-аналітичного та програмно-технічного забезпечення податкових органів у процесі здійснення пошукової роботи для обґрунтованості цін у контрольованих операціях. Передплата на бази даних про компанії (СПАРК і РУСЛАНА – щодо російських компаній, *AMADEUS*, *ORBIS*, *ORIANA*, *BLOOMBERG* – щодо угод на фінансовому ринку, *ktMINE* – щодо угод з інтелектуальною власністю, *CBONDS* – щодо кредитних угод та ін.) для визначення цін у контрольованих операціях між пов'язаними особами та/або низько податковими юрисдикціями є дуже дорогою. В Україні одночасно її можуть собі дозволити лише аудиторські компанії «Великої четвірки».

Необхідним є посилення координації діяльності департаментів Державної фіскальної служби України, управлінь та відділів у їх складі в процесі контролю ТЦ, у т. ч. у частині співпраці відділу моніторингу діяльності кластерних груп суб'єктів господарювання управління кластерного аналізу Координаційно-моніторингового департаменту з відділом перевірок ТЦ управління податкового аудиту Департаменту податкового та митного аудиту.

5. Розвиток ТЦ у несировинних сферах вітчизняної економіки. Можна передбачити, що на початковому етапі свого становлення перші перевірки податкових органів з ТЦ будуть зосереджені переважно на господарських операціях з товарами (сировина або готова продукція) та з надання послуг. Логічно також припускати, що об'єктом уваги впродовж перших років стануть передусім основні експорторієнтовані та бюджетоутворюючі галузі національної економіки – аграрна, металургійна, хімічна, машинобудівна (рис.).

У середньостроковій перспективі, з розвитком прикладних навичок податкового контролю за товарами та послугами, увага фіскальних органів має поступово поширюватися на операції з нематеріальними активами, такими як роялті, ліцензії, плата за використання патентів, товарних знаків, ноу-хау тощо, а також з будь-якими іншими об'єктами інтелектуальної власності; фінансові операції, включаючи лізинг, участь в інвестиціях, кредитах, комісії за гарантію тощо; операції з капіталом, включаючи купівлю чи продаж акцій або інших інвестицій, купівлю чи продаж довгострокових матеріальних і нематеріальних активів. Подібним операціям через їх складність присвячені окремі розділи Рекомендацій ОЕСР з ТЦ, але специфічні особливості такого контролю не регламентовані ПКУ. Отже, у майбутньому можна спрогнозувати доповнення ст. 39 ПКУ.

6. Удосконалення механізмів розкриття та обміну інформацією в цілях оподаткування відповідно до міжнародних стандартів.

Основними інструментами є конвенції про уникнення подвійного оподаткування; двосторонні договори про обмін інформацією (безперечно, найбільший інтерес викликає обмін інформацією з офшорними юрисдикціями); Міжнародна конвенція про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах (багатосторонній інструмент ратифіковано Україною від 17 грудня 2008 р. № 677-VI; станом на 29 травня 2015 р. чинна для 66 юрисдикцій).

Обмін податковою інформацією може здійснюватися у трьох формах. Обмін за запитом (стандарт ОЕСР *EOIR*) нині залишається основним інструментом для України. Доцільно розвивати т.зв. спонтанний обмін, коли держава А за власною ініціативою надає державі Б інформацію про правопорушення резидентів держави Б чи інші факти, які можуть спричинити втрату податку державою Б. Однак найпрогресивнішим є автоматичний обмін (стандарт *AEOI*) – регулярне та систематичне надання фінансової інформації державою А державі Б щодо доходів/активів резидентів держави Б у державі А. У даному випадку потребують узгодження процедури такого обміну між державами А та Б [12]. У середньостроковій перспективі на міжнародному рівні (коли стане можливим та загальноприйнятим) запровадження посади податкового аташе при посольствах зарубіжних країн спростить пошуки доказової бази податкових правопорушень.

7. Обов'язкове розкриття бенефіціарних власників юридичних осіб згідно із Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення кінцевих

Рис. Динаміка експорту України в розрізі товарних груп у 2005–2015 рр., млрд дол. США

Джерело: побудовано автором за: *Статистика зовнішнього сектору* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

Примітка: дані за 2014 р. наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя

вигодоодержувачів юридичних осіб та публічних діячів» від 14 жовтня 2014 р. №1701-VII сприятиме дотриманню принципів комплексності й системності в процесі контролю ТЦ.

8. Створення прозорого публічного ринку фінансової звітності для використання методів, які базуються на рентабельності та в 90 % використовуються платниками та податківцями для контролю ТЦ.

9. Регулярне підвищення кваліфікації працівників податкових органів з боку міжнародних експертів ОЕСР, ЄС та ООН на систематичній основі відповідно до розвитку провідних світових практик, що необхідно впливає з попередніх пунктів.

10. Збільшення заробітних плат працівників податкових органів та контролерів з ТЦ зокрема, у т. ч. за можливості грантової підтримки фонду оплати праці. За власною специфікою ТЦ передбачає контроль великих сум грошових коштів, що відповідно вимагає компетентного та неупередженого підходу, утримання від виявів корупційних діянь.

В умовах зростання внутрішніх зв'язків у світі, національні податкові законодавства не завжди встигають за глобальними корпораціями, рухом капіталу і зростанням цифрової економіки, залишаючи прогалини, які можуть бути використані для створення подвійного уникнення оподаткування. Означене підриває справедливість і цілісність податкових систем. Ерозія бази оподаткування та зміщення прибутку є глобальною проблемою, яка відповідно вимагає глобальних рішень.

Розглянемо підходи до розвитку ТЦ, що складаються на міжнародному рівні. Україна поступово успішно наближує законодавство та його практичну реалізацію до Рекомендацій ОЕСР з ТЦ. Водночас самі Рекомендації розвиваються в контексті глобальної ініціативи ОЕСР/G20 *BEPS (Base erosion and profit shifting)*. *BEPS* присвячено вивченню податкових стратегій, які використовують прогалини і невідповідності в податкових правилах для штучного зміщення прибутку до низьких або безподаткових територій, де мало або немає економічної активності, в результаті чого встановлено низьку ставку або взагалі відсутнє корпоративне оподаткування. *BEPS* має велике значення для країн, що розвиваються, через їх значну залежність від корпоративного податку, зокрема з ТНК.

Проект *BEPS* передбачає план конкретних заходів з перегляду наявних принципів міжнародного оподаткування, схвалених G20 у липні 2013 р. Він включає 15 ключових областей, які буде розглянуто до кінця 2015 р., у т. ч. 7 проміжних звітів уже було представлено у вересні 2014 р. Водночас було домовлено, що вони не є остаточними, оскільки можуть зазнати впливу інших рішень, які буде прийнято у 2015 р. Результати-2014 будуть консолідовані з іншими

результатами-2015 для забезпечення узгодженого пакету, який буде наданий міністрам фінансів G20 в жовтні 2015 р. разом із планом для подальшої роботи та графіком їх реалізації. *BEPS* надасть урядам країн вітчизняні та міжнародні інструменти, необхідні для впевненості, що прибуток оподатковується там, де його генерує економічна діяльність і створюється вартість. Водночас бізнес отримає зменшення суперечок щодо застосування міжнародних податкових правил та стандартизацію вимог. Уперше в історії в питаннях оподаткування, країни – не члени ОЕСР/G20 залучені на рівних засадах.

Заходи включають структурні зміни в правилах оподаткування (кроки 1-4, 7), боротьбу з агресивним податковим плануванням (5-6, 12), розвиток ТЦ (8-10, 13), удосконалення загальної методології (11, 14-15). **Результати 2014 р. включають 7 звітів (оприлюднено у вересні 2014 р.)**.

Дія 1. Вирішення питань оподаткування компанії цифрового сектору.

Дія 2. Усунення розбіжностей оподаткування гібридних інструментів.

Дія 5. Удосконалення боротьби з податковими зловживаннями, беручи до уваги принципи прозорості й сутності (до грудня 2015 р.).

Дія 6. Уникнення можливості зловживань із застосуванням угод про уникнення подвійного оподаткування.

Дія 8. *Забезпечення результатів ТЦ відповідно до створення вартості / нематеріальні активи (опубліковано перший звіт)*.

Дія 13. *Перегляд вимог до документації ТЦ (роботу завершено)*.

Дія 15. Розроблення багатостороннього інструменту для внесення змін у двосторонні домовленості (до грудня 2015 р.).

Результати-2015 (оприлюднено 5 жовтня 2015 р.).

Дія 3. Посилення правил «контрольовані іноземні компанії».

Дія 4. Обмеження розмивання бази оподаткування у спосіб відсоткових відрахувань та інших фінансових виплат (до грудня 2015 р.).

Дія 7. Заходи проти штучного уникнення статусу постійного представництва.

Дії 8-10. *Забезпечення результатів ТЦ відповідно до створення вартості / нематеріальні активи, ризику й капітал, операції високого ступеня ризику*.

Дія 11. Розроблення методології для збору та аналізу даних *BEPS*.

Дія 12. Зобов'язання платників податків обов'язково розкривати свої схеми агресивної податкової оптимізації.

Дія 14. Підвищення ефективності механізмів вирішення спорів.

Загальноприйнята практика, що платники податків подають до податкових органів звіт і документацію з ТЦ, необхідні для оцінки ризи-

ку. У межах *BEPS* домовлено, що країни-учасниці (у перспективі й Україна) переходять на **стандартизований трирівневий підхід до розроблення документації із ТЦ** [4, 17–20].

1. *Майстер-файл, що містить стандартизовану інформацію стосовно всіх членів групи ТНК.*

Майстер-файл має забезпечувати огляд бізнесу групи підприємств ТНК, зокрема характер глобальних бізнес-операцій, загальну політику ТЦ, глобальний розподіл доходів та економічної діяльності для того, щоб допомогти податковим адміністраціям в оцінюванні наявності значних ризиків ТЦ. Загалом, майстер-файл призначений для забезпечення огляду на високому рівні, щоб представити діяльність ТНК в глобальному економічному, правовому, фінансовому та податковому контексті. Інформація передбачає п'ять категорій:

- а) організаційна структура групи ТНК;
- б) опис бізнесу або бізнесів ТНК;
- в) нематеріальні активи в ТНК;
- г) внутрішньогрупова фінансова діяльність ТНК;
- д) фінансові й податкові позиції ТНК.

2. *Локальний файл, що містить конкретні істотні угоди місцевого платника податків.*

На відміну від майстер-файлу, який забезпечує високий рівень огляду, локальний файл забезпечує більш детальну інформацію, що відноситься до конкретних внутрішньогрупових операцій. Інформація в локальному файлі доповнює майстер-файл і дає змогу переконатися, що платник податків виконав принцип «витагнутої руки». Локальний файл містить інформацію ТЦ відносно операцій, що відбуваються між місцевою філією ТНК та пов'язаним із нею підприємством в іншій країні, і є контрольованими в контексті локальної податкової системи. Файл містить релевантну фінансову інформацію про конкретні угоди, порівняльний аналіз, вибір та застосування найбільш відповідного методу ТЦ.

3. *Country-by-country звіт, що містить агреговану податкову інформацію за юрисдикціями відносно глобального розподілу доходів і сплачених податків із деякими показниками розташування економічної діяльності серед країн, у яких ТНК здійснює свою діяльність (новий формат звітності).*

Керівні принципи щодо документації із ТЦ [4] надають необхідний перелік інформації у відповідних звітах, містять шаблони та інструкції їх заповнення. Новий стандарт документації забезпечить податковим адміністраціям актуальну та до-

стовірну інформацію для виконання ефективного і надійного аналізу оцінки ризиків у сфері ТЦ. Паралельно платники податків зможуть більш ретельно розглядати істотні операції на предмет відповідності принципу «витагнутої руки».

Основні тенденції ТЦ у глобальному масштабі згідно з дослідженнями «Великої четвірки» передбачають:

- *BEPS* справляє ключовий вплив на проведення перевірок податковими органами;
- зростання уваги до ТЦ, що призводить до загального збільшення кількості податкових перевірок і запитів;
- збільшення уваги податкових органів до операцій з нематеріальними активами та реструктуризації бізнесу;
- посилення уваги податкових органів до фармацевтичної та автомобільної галузей, фінансових послуг в Європі, природних ресурсів на територіях, де їх добувають або ними торгують;
- податкові органи заохочують залучати до порівняльного аналізу місцеві операції, хоча також приймають широкий регіональний бенчмаркінг;
- штрафи за порушення правил ТЦ стають дедалі більш звичним явищем;
- договори про попереднє ціноутворення широко доступні в найбільш розвинених країнах із практикою ТЦ, однак їх ефективність та використання поки що обмежені в решті країн;
- визначення зовнішньоекономічних цін окремо через ТЦ та митну вартість у межах урядових органів досі є нормою, а комплексний аудит не загальноприйнятний.

Висновки

Контроль ТЦ є важливим елементом оподаткування розвинених країн. Запровадження ТЦ в Україні стало важливим у контексті євроінтеграційного вектора розвитку національної економіки та податкової системи зокрема. Імплементация ТЦ до вітчизняного законодавства ще до початку перших перевірок, штрафів та донарахувань податкових зобов'язань уже справила позитивний ефект зменшення обсягів експорту товарів через низькоподаткові (офшорні) юрисдикції. Тактичний розвиток ТЦ відповідно до чинної редакції Рекомендацій ОЕСР і стратегічний у контексті глобальної ініціативи *BEPS* має вагоме значення для підвищення прозорості національної економіки України, справедливості податкової системи та наповнення бюджету.

Список використаних джерел

1. *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2010_tpg-2010-en

References

1. *Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations* Retrieved from http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2010_tpg-2010-en

2. *Dealing Effectively with the Challenges of Transfer Pricing* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecdbookshop.org/EN/browse/title-detail/Dealing-Effectively-with-the-Challenges-of-Transfer-Pricing>

3. *Draft handbook on transfer pricing risk assessment* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/Draft-Handbook-TP-Risk-Assessment-ENG.pdf>

4. *Guidance on Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/guidance-on-transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting_9789264219236-en

5. *Joint Transfer Pricing Forum* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/transfer_pricing/forum/index_en.htm

6. *Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/esa/ffd/documents/UN_Manual_TransferPricing.pdf

7. *Алексеева А.* Трансфертне ціноутворення як механізм податкового контролю / А. Алексеева, Т. Ігнатенко // Вісник КНТЕУ. – 2014. – №3 (95). – С. 85–95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2014/03/8.pdf>

8. *I Міжнародний форум «Трансфертне ціноутворення – 2015»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://transfer-pricing.com.ua/?p=852&lang=uk>

9. *Тишук Т.* Державне регулювання трансфертного ціноутворення в Україні як засіб протидії впливу капіталу : аналіт. зап. / Т. Тишук, О. Іванов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/739/>

10. *Мішин М.* Світовий досвід трансфертного ціноутворення: тенденції та перспективи / М. Мішин, Є. Курілов // Вісник Міністерства доходів і зборів України. – 2013. – № 38. – С. 48–52 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6064>

11. *Новицький В. А.* Трансфертне ціноутворення в операціях із офшорами / В. А. Новицький // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 3. – С. 164–169 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvnuodpsu_2013_3_24.pdf

12. *Чуфаров І.* Останні тенденції у сфері міжнародного оподаткування. Обмін податковою інформацією та прозорість офшорних структур / І. Чуфаров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/EY-international-tax-trends-23-jun-2015/\\$FILE/EY-international-tax-trends-23-jun-2015.pdf](http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/EY-international-tax-trends-23-jun-2015/$FILE/EY-international-tax-trends-23-jun-2015.pdf)

2. *Dealing Effectively with the Challenges of Transfer Pricing* Retrieved from <http://www.oecdbookshop.org/EN/browse/title-detail/Dealing-Effectively-with-the-Challenges-of-Transfer-Pricing>

3. *Draft handbook on transfer pricing risk assessment* Retrieved from <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/Draft-Handbook-TP-Risk-Assessment-ENG.pdf>

4. *Guidance on Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting* Retrieved from http://www.oecd-ilibrary.org/taxation/guidance-on-transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting_9789264219236-en

5. *Joint Transfer Pricing Forum* Retrieved from http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/transfer_pricing/forum/index_en.htm

6. *Practical Manual on Transfer Pricing for Developing Countries* Retrieved from http://www.un.org/esa/ffd/documents/UN_Manual_TransferPricing.pdf

7. *Aleksieieva A.* Transfertne tsinoutvorennia yak mekhanizm podatkovoho kontroliu / A. Aleksieieva, T. Ihnatenko // Visnyk KNTEU. – 2014. – № 3 (95). – С. 85–95. Retrieved from <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2014/03/8.pdf>

8. *I Mizhnarodnyi forum «Transfertne tsinoutvorennia – 2015»* Retrieved from <http://transfer-pricing.com.ua/?p=852&lang=uk>

9. *Tyshchuk T.* Derzhavne rehulivuvannia transfertnoho tsinoutvorennia v Ukraini yak zasib protydii vidplyvu kapitalu : analit. zap. / T. Tyshchuk, O. Ivanov Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/739/>

10. *Mishyn M.* Svitovyi dosvid transfertnoho tsinoutvorennia: tendentsii ta perspektyvy / M. Mishyn, Ye. Kurilov // Visnyk Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy. – 2013. – № 38. – С. 48–52. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/6064>

11. *Novytskyi V. A.* Transfertne tsinoutvorennia v operatsiiakh iz ofshoramy / V. A. Novytskyi // Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo). – 2013. – № 3. – С. 164–169. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvnuodpsu_2013_3_24.pdf

12. *Chufarov I.* Ostanni tendentsii u sferi mizhnarodnoho opodatkovannia. Obmin podatkovoiu informatsiieiu ta prozorist ofshornykh struktur / I. Chufarov Retrieved from [http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/EY-international-tax-trends-23-jun-2015/\\$FILE/EY-international-tax-trends-23-jun-2015.pdf](http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/EY-international-tax-trends-23-jun-2015/$FILE/EY-international-tax-trends-23-jun-2015.pdf)